

29. møde

Fredag den 3. december 1982 kl. 10.00

Dagsorden:

1) Tredje behandling af lovforslag nr. L 33:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændringer af reglerne om kontanthjælp, betaling for børns ophold i daginstitutioner, indførelse af forsøgsordninger samt ændrede reguleringsbestemmelser).

2) Første behandling af lovforslag nr. L 70:

Forslag til lov om ændring af de kommunale styrelseslove. (Ægtefælleinhabilitet m.v.).

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 23:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en statslig lægemiddelinformation.

Af Taanquist (S) m.fl.

4) Første behandling af lovforslag nr. L 66:

Forslag til lov om ændring af lov om menighedsråd.

Af Tove Lindbo Larsen (S) m.fl.

5) Første behandling af lovforslag nr. L 59:

Forslag til lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed.

Af Mogens Voigt (FP) m.fl.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Tredje behandling af lovforslag nr. L 33:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændringer af reglerne om kontanthjælp, betaling for børns ophold i daginstitutioner, indførelse af forsøgsordninger samt ændrede reguleringsbestemmelser).

(Fremsat 14/10 82. Første behandling

19/10 82. Betænkning 24/11 82. Anden behandling 30/11 82. Tillægsbetænkning 1/12 82).

Der var stillet 3 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Forhandling

Inge Fischer Møller (S):

Under debatterne ved første og anden behandling af lovforslaget har vi fra socialdemokratiets side taget afstand fra, at man tidsbegrænser den forbigående hjælp til en 9 måneders periode. Ved anden behandling trak de radikale deres ændringsforslag om 9 måneders perioden tilbage. Der ville komme et andet og bedre forslag. Det har vi i udvalget behandlet mellem anden og tredje behandling.

Vi fik så et nyt forslag, der nu har fået et flertal – ja, det er blevet socialministerens ændringsforslag. Det ser på papiret pænere ud end det, der blev trukket, men indholdet er det samme.

At det radikale venstre med sit sociale og rationelle udgangspunkt vil være med til at fastholde 9 måneders perioden, er ufatteligt. En 9 måneders begrænsning indført i loven vil få afsmittende virkning. At lukke sine øjne for det er urealistisk. Hvis man mener, afsmitningen er rimelig, er der jo ikke andet at sige, end at man må klandre de partier for at stemme for ændringsforslaget og især klandre de radikale for deres indsats i denne sag.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Må jeg bede om lidt mere ro i salen.

Inge Fischer Møller (S):

Tak, hr. formand. Vi vil især klandre de radikale for deres indsats i denne sag. At det radikale venstre med sit sociale og rationelle udgangspunkt vil være med til at fastholde 9 måneders perioden, er vores parti ubegribeligt.

[Inge Fischer Møller]

Nu tror flertallet, at nogle bestemmelser, der står i loven, om opsøgende virksomhed og opfølgning af sager vil klare det hele. Siden bistandsloven trådte i kraft i 1974, har vi haft de bestemmelser i bistandsloven. De bliver ikke opfyldt, og hvordan skal man i en periode med økonomiske stramninger overalt inden for den offentlige sektor tro på, at de lige pludselig kan blive opfyldt? Socialministeren må tro, at han er en »mirakelmager« – mirakelmager sat i gåseøjne. Det er jo normalt et ord, man mener noget positivt med. Det er der ikke tale om her, tværtimod.

Regeringens finanspolitiske stramninger fører til endnu større arbejdsløshed. Jeg vil godt gentage, hvad jeg sagde ved anden behandling. Det kan undre, at de radikale ikke har brugt deres indflydelse til at få regeringen til at komme med beskæftigelsesfremmende initiativer. Det er heller ikke sket.

Det er faktisk en trist dag i dag, at folketinget nu giver befolkningen en nytårsgave, der især vil ramme de dårligst stillede i vores samfund. Man er med til at skabe kløfter mellem befolkningsgrupper, skabe problemer i forhold til kommunerne, der nu med så kort varsel skal til at administrere anderledes og i virkeligheden ikke ved, hvad de skal svare, hvis borgeren i Thisted, Sindal, Århus eller Ålborg går op og spørger: hvordan er mine rettigheder fra den 1. januar? Det er nogle fuldstændig urimelige vilkår at sætte medarbejderne i, fordi de ikke kan svare på, hvordan situationen vil være.

Vi stemmer imod ændringsforslaget, og det kan selvfølgelig ikke undre. Det har vi også sagt under udvalgsbehandlingen. Den dag kommer, hvor flertallet må stå til regnskab for deres gerning. Jeg håber, at de også til den tid må komme til at betale prisen herfor.

Agnete Laustsen (KF):

Jeg skal bare kort oplyse, at vi naturligvis fra konservativ side støtter det ændringsforslag, socialministeren har stillet. Jeg kan sige til fru Inge Fischer Møller, at det vil vi gerne stå til regnskab for til enhver tid.

Henrik Toft (V):

Venstre har den opfattelse efter den grundige udvalgsbehandling, vi har haft af lovforslaget i socialudvalget, og efter socialministe-

rens tilsagn om, hvordan der vil blive administreret, at efter det af ham stillede ændringsforslag vil loven komme til at virke efter hensigten, sådan som det er regeringens politik.

Agerschou (SF):

På de radikales initiativ er der nu strikket et ændringsforslag sammen, der indfører varighedsbegrænsningen på 9 måneder for kontanthjælp i selve § 37, med andre ord i selve den forbigående hjælp. Det er et forslag, der ensidigt rammer de familier, der i forvejen er blevet hårdt ramt som følge af den økonomiske krise, de familier, der i forvejen har måttet skære mest ned på deres levestandard som følge af krisen.

Det kan altså konstateres, at det er de radikales ansvar, at der indføres en varighedsbegrænsning i kontanthjælpen, som vil få en katastrofal økonomisk virkning for de familier, det kommer til at gå ud over. Det kan også konstateres, at det er de radikales ansvar, at den varighedsbegrænsning, der nu bliver gennemført, meget vel kan komme til at virke endnu værre end den, den borgerlige regering oprindeligt havde foreslået. De radikale plejer at kalde sig et socialliberalt parti. Herefter kan man godt slette det sociale og nøjes med det liberale.

Jeg vil godt stille hr. Dræbye fra det radikale venstre et enkelt spørgsmål. Er de radikale enige med socialministeren og de borgerlige partier, når man hævder, at den blotte trussel om at blive sat på en form for fattighjælp efter 9 måneder på kontanthjælp vil virke befordrende på de pågældendes evne til at finde arbejde?

Jeg behøver vist ikke at sige, at SF stemmer imod ændringsforslaget.

Tove Niemann (FP):

Fremskridtspartiet mener ikke, at de ændringer, vi i dag gennemfører i bistandsloven, er ændringer, der medfører en tilfredsstillende bistandslov, men vi mener, at det er et par små skridt i den rigtige retning, og jeg kan meddele, at vi vil stemme for socialministerens ændringsforslag.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Lovforslaget var i og for sig færdigt allerede ved anden behandling, men der var jo i

[Yvonne Herløv Andersen]

udvalget en stadig bekymring for, om den 9 måneders varighedsbegrænsning ville komme til at betyde, at de, der overgik til varig hjælp, som jo er en lavere sats, på grund af dette ville blive opgivet i kommunerne, sådan at der ikke blev opfølgning og rådgivning af deres sager.

I lyset af dette skal ministerens ændringsforslag ses, idet man ønsker i loven at få stadfæstet, at der er en forpligtelse i kommunerne til på lige fod med forbigående hjælp at sikre den opfølgning og rådgivning.

Jeg vil anbefale, at man støtter ændringsforslaget, idet det så klart bliver præciseret, at den forpligtelse har kommunerne.

Dræbye (RV):

Jeg skal indledningsvis især over for fru Inge Fischer Møller understrege, at der ikke med det nye beløbsloft i bistanndslovens § 37 om den forbigående hjælp er tale om en principiel nydannelse. En socialdemokratisk socialminister har tidligere gennemført et andet beløbsloft i bistanndslovens § 37, nemlig dagpengeloftet.

Det, der indgår i det ændringsforslag, vi drøfter, er en anden form for beløbsloft, som først træder i kraft, når man 9 måneder har været på ubrudt hjælp. Det er et beløbsloft, som – hvad der også er tilfældet med dagpengeloftet – giver mulighed for at undtage dem, der har en særlig stor boligudgift, fra beløbsloftet, og dermed er der ikke tale om, at der sker nogen form for principiel nydannelse i bistanndsloven med dette lovforslag.

Vi har lagt vægt på, at det leveniveau, der herefter vil være gældende efter de 9 måneders ubrudt hjælp, ikke vil være lavere end det, mange i forvejen må klare sig for uden hjælp, og at kontanthjælpen i øvrigt i en række kommuner for den enkelte allerede er nede på dette niveau. Det er også grunden til, at vi har bestridt socialministerens skøn over den økonomiske konsekvens af denne lovgivning. Vi mener, at kommunerne i stor udstrækning i forvejen har indrettet sig på en praksis, som svarer til det, lovforslaget går ud på.

Vi har fundet det helt afgørende, at der uafhængigt af beløbsberegningen ydes fuld støtte i øvrigt, det vil sige revalidering, uddannelse, jobsøgning m.m. Det var meget vigtigt for at fastholde denne støtte som for-

bigående hjælp, og det er det, socialministeren nu har accepteret.

Hr. Agerschou spurgte mig, om vi var enige med socialministeren i, at det nye beløbsloft virker som en trussel, som får folk til at gøre sig større anstrengelser for at søge arbejde m.m. Vi er helt uenige med socialministeren i hans argumentation på dette område, så svaret på hr. Agerschous spørgsmål er nej.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Det er mit indtryk, at debatten vil blive mere spændende, hvis man dæmper sin egen tale og i stedet lytter til, hvad der bliver sagt fra talerstolen.

(Kort bemærkning).

Inge Fischer Møller (S):

Jeg vil godt prøve endnu en gang at sige et par ord til hr. Dræbye. Jeg har prøvet et par gange før, men uden held.

For det første vil jeg godt spørge: hvis der ikke er tale om, at man ændrer på noget, hvordan kan det så være, at man kan spare 190 mill. kr.?

Jeg er ikke enig med hr. Dræbye i, at det, man lægger op til nu, er den gældende praksis i kommunerne. Jeg er heller ikke enig med socialministeren heri. Men hvis man er så skråsikker i sin påstand, så fatter jeg rent faktisk ikke, at det er nødvendigt at ændre loven, som tilfældet er her.

Får man indført 9 måneders perioden i loven, vil den helt automatisk få afsmittende virkning på afgørelserne, der træffes i kommunerne. Det ved vi fra andre situationer, hvor man har strammet, og hvor det, man har lagt op til, ikke er blevet overholdt. Man har strammet hjælpen i nedadgående retning. Jeg synes ikke, det er rimeligt, at man lægger op til, at de mennesker, der i forvejen har det svært, får det endnu værere.

Hvis hr. Dræbye er så sikker på, at der ikke sker forringelse ved de radikales ændringsforslag, som nu også er blevet socialministerens, og som der er et flertal for, hvorfor pokker er det så nødvendigt at lave en lovgivning? Så er det jo helt overflødig. Det spørgsmål vil jeg godt have svar på. Hvis det ikke ændrer på noget som helst, hvordan kan det så være, at man alligevel sparer de 190 mill. kr.?

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg bliver nødt til at påtale udtrykket »for pokker«.

Inge Fischer Møller (S):

Undskyld.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Jeg vil gerne spørge hr. Dræbye fra det radikale venstre, om man i det radikale venstre finder det særlig hensigtsmæssigt, at der nu faktisk er tre forskellige former for loft i § 37. For det første er der det almindelige dagpengeloft. Nu kommer der et særligt § 37; stk. 4-loft. Det tredje loft er det særlige loft i overenskomst med sultecirkulæret. Finder man i det radikale venstre, at det er særlig hensigtsmæssigt at operere med tre forskellige former for satser i § 37?

Jeg vil gerne stille et spørgsmål. Det er for så vidt både til hr. Dræbye og til socialministeren. En af de ting, den borgerlige regering slog sig meget op på, specielt i de første 14 dage af regeringstiden, var, at man ville forenkle love og bestemmelser. Mener socialministeren, at bilstandsloven – bl.a. med § 37, stk. 4 – er blevet særlig meget forenklet? Jeg kan sige, at privat mener jeg, at den faktisk er blevet uhyre meget mere kompliceret, end den var i forvejen.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Jeg skal til fru Inge Fischer Møller sige, at nødvendigheden i forbindelse med gennemførelsen af disse lovændringer først og fremmest er på regeringens side. Vi har stillet os selv det spørgsmål: er det forsvarligt, er det acceptabelt med de kompromiser, vi har indgået med regeringen, at støtte det? På samme måde som vi over for socialdemokratiske regeringer stillede os det samme spørgsmål: er det forsvarligt og acceptabelt at støtte de begrænsninger af bilstandsloven, som disse regeringer foreslog, hvad enten det har drejet sig om socialindkomst, eller det har været spørgsmålet om dagpengeloftet? Det har vi altså fundet her.

Fru Inger Fischer Møller og også hr. Agerschou siger: ja men hvis jeg nu siger, at det ikke får nogen virkninger, hvorfor skal vi så

overhovedet lave nogen ændringer? Jeg har ikke sagt, at der ikke er virkninger. Jeg har sagt, at det, der er tale om, er, at vi bringer niveauet for bilstandsydelsen efter 9 måneder ned på det niveau, som den er på i en række kommuner – og jeg tør ikke sige hvor mange – men ikke i alle kommuner. Så der vil selvfølgelig blive konsekvenser af denne ændring, det vil jeg ikke bestride, det kan ikke bestrides.

Det, som kan diskuteres – og hvor der ikke foreligger noget fornuftigt datagrundlag – er omfanget af denne ændring, hvor mange der vil blive ramt, hvor stor en besparelse der i realiteten er tale om. Der foreligger et socialministerielt skøn, som ikke svarer til den opfattelse, jeg har fået ved at prøve at spørge mig for om virkningerne af den ændring.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg skal vende tilbage til en mere grundig behandling af de radikales synspunkter i mit egentlige indlæg, men hr. Dræbyes bemærkninger her får mig til at stille ham et spørgsmål.

Hr. Dræbye siger: vi har i det radikale venstre spurgt os selv: er det forsvarligt at være med til at indføre en varighedsbegrænsning, er det acceptabelt at være med til at indføre en varighedsbegrænsning?

Jeg kunne godt tænke mig, om hr. Dræbye ville komme op og fortælle os: acceptabelt for hvem? Acceptabelt i forhold til hvad? Forsvarligt for hvem? Forsvarligt i forhold til hvad? Al den almindelige politikersnak med »forsvarligt« og »acceptabelt« siger ingenting, det kan vi ikke bruge. Vi må have et helt præcist svar.

Det radikale venstre mener ikke, at det her motiverer nogen til noget som helst, men man har altså spurgt sig selv: er det her forsvarligt, er det her acceptabelt? Jeg kan forstå på det hele, at man har sagt: ja, det er det. Så må vi vide: forsvarligt for hvad, acceptabelt for hvem? Ellers er det ikke til at forstå.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

[Askjær Jørgensen]

Ja, hvad er acceptabelt? Jeg kan i hvert fald sige, at for mig er det helt uacceptabelt, at fru Inge Fischer Møller, hr. Agerschou og hr. Tinning bliver ved med at tromle løs, som om der her er tale om nogle gevaldige sociale forringelser. De sociale forringelser, vi rigtig har oplevet i dette samfund, har vi oplevet, mens socialdemokraterne har haft regeringsmagten. Hvis vi andre nu ikke prøver på at finde sammen om at rette noget op på systemet, så vil det ikke vare længe, inden der overhovedet ikke er råd til nogen som helst social hjælp i dette samfund. Det er klart, at når det hele er kørt så langt ud, som det er blevet med den socialdemokratiske regering, så kan det være svært at få rettet op på det, men det er lige så klart, at det var totalt uacceptabelt at lade socialdemokraterne fortsætte.

Derfor må jeg sige til fru Inge Fischer Møller, at det er hyklerisk, det er meget, meget hyklerisk, at man bliver ved på den melodi. Jeg synes, man skulle forsøge at dæmpe sig lidt ned, for hvis der er nogen, der selv har erkendt, at samfundet var i krise, og at vi ikke havde råd til hverken det ene eller det andet, at vi var ved afgrunden osv., så er det de socialdemokratiske topfolk gennem tiderne. Det havde været mere klædeligt for et parti som socialdemokratiet, hvis de ville prøve at tage sagligt på det i stedet for nu at køre denne gølge oppositionspolitik og bare råbe op om, at vi er dem, der hjælper de svage, alle de andre er reaktionære og modbydelige. Det pynter ikke på socialdemokratiets image, den linje, fru Inge Fischer Møller og andre socialdemokrater fører her.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Det er min hensigt på et eller andet tidspunkt i nær fremtid at søge ud af den byge af korte bemærkninger, vi er kommet ind i, så vi kan vende tilbage til ordførerrækkefølgen.

(Kort bemærkning).

Inge Fischer Møller (S):

Jeg vil godt gentage et af mine spørgsmål til hr. Dræbye, som jeg ikke fik svar på: hvis nu man med ærligt sind vil gøre det bedre for nogle og samtidig er klar over, at der oven i købet er en større besparelse end de 190 mill. kr., jeg nævnte, så vil jeg godt have

svaret på, hvilke grupper man så gør det dårligere for.

Jeg har ligesom andre talt med kommunalfolk forskellige steder, og de tilbagemeldinger, jeg har fået, går ud på, at de bliver bragt i en fortvivlet situation. Et kort resumé af de samtaler, jeg har haft, lyder på, at de medarbejdere og andre, der skal administrere den kommende lovgivning, faktisk allerede nu græder deres vemodige tårer over det, der venter dem.

Hr. Askjær Jørgensen sagde, han var træt af, at der kom nogle bemærkninger fra socialdemokratiet i forhold til andre partier. Jeg vil sige: nu må det være slut med, at fremskridtspartiet giver os karakterer. Hvis det ikke snart slutter, må vi prøve at finde ud af, hvilke andre verbale metoder man kan bringe i anvendelse, så vi kan få stoppet for det – ja, nu ved jeg ikke, om jeg igen siger noget, man ikke må sige – det pladder, som fremskridtspartiet gang på gang fremfører i debatten på ganske usagligt grundlag.

For hvad var der tale om, da vi kom med vores udspil? Det var socialt velafbalanceret; det var de mennesker, der havde bedst råd, der skulle betale mest. Det var vores udgangspunkt, men det har hr. Askjær Jørgensen og andre ikke haft lyst eller tid til at høre eller været motiveret for at lytte til. Derfor er situationen så tilspidset, som den er nu.

Derfor er det helt klart, at vi også stemmer imod ved tredje behandling.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Hr. Dræbye har ordet for endnu en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

I anledning af formandens bebrejdende udtryk skal jeg sige, at det er sådan set andre, der foranlediger, at jeg føler mig nødt til at komme med en kort bemærkning.

Jeg glemte før at sige til hr. Agerschou, at vi synes ikke, det er særlig rart – og heller ikke administrativt praktisk – at arbejde med tre satser, men vi har altså fundet det nødvendigt at være med til at gennemføre den begrænsning af bilstandslovens omfang i forhold til den meget optimistiske lov, vi har, sådan som den er formuleret.

[Dræbye]

Hr. Tinning spurgte: acceptabelt og forsvarligt i forhold til hvad? Se, det svarede jeg faktisk på i mit første indlæg, idet jeg sagde, at vi havde lagt vægt på, at det levestandardniveau, der herefter ville være gældende efter de 9 måneder, ikke er lavere, end hvad mange i forvejen må klare sig for uden hjælp, og at kontanthjælpen i en række kommuner i forvejen er på dette niveau. Det var det, som var grundlaget for, at jeg mente, det var acceptabelt og forsvarligt.

Fru Inge Fischer Møller stillede mig et spørgsmål, som jeg ikke helt forstod. Spørgsmålet var: hvilke grupper går det dårligere for? Hvis fru Inge Fischer Møller har fået indtrykket af, at jeg ville bestride det, skal jeg gerne vedgå, at det, ændringsforslaget drejer sig om, er de ifølge socialministeriets opgørelse 25.000 modtagere af bistandshjælp, som ubrudt i 9 måneder har modtaget kontanthjælp. Hvor mange af dem der så vil blive berørt af denne bestemmelse, det mener jeg ikke der foreligger konkrete og sikre opgørelser over.

Tinning (VS):

Jeg har nu forstået på det hele, at grunden til, at det radikale venstre mener, at det er godt med en varighedsbegrænsning – eller i hvert fald mener, det er nødvendigt – ikke er, at man skal spare, for det radikale venstre er ikke specielt ude på at spare i denne sammenhæng. Det må undre, for da vi behandlede nedskæringen i bloktilskuddene, blev der faktisk lavet en aftale om, hvor meget der skulle spares på dette område, og det radikale venstre sagde helt klart – det ved jeg også indenrigsministeren vil kunne bekræfte –: vi tager meget alvorligt, at det passer med krone-til-krone-princippet, altså at vi fortæller, hvor kommunerne kan spare de beløb, der står i de papirer. Så kan hr. Dræbye komme og sige, at de skøn er regeringens, og at de sikkert slet ikke passer. Ja men det radikale venstre har hele tiden sagt, at de 180 mill. kr., der skal spares her, skal være 180 mill. kr.

Men det er altså ikke for at spare dem, at man vil lave denne varighedsbegrænsning. Det er heller ikke, fordi man vil motivere klienterne til at finde et arbejde, for sådan virker det slet ikke, fortæller hr. Dræbye. Ja men hvorfor er det så? Det er nemlig heller

ikke rart, og det er heller ikke praktisk, men det er dog nødvendigt, og så er det altså acceptabelt. Det er det, fordi man kan skære i bistandshjælpen og stadig væk finde nogle mennesker, som lever for noget mindre end bistandshjælpen. Så er det, jeg godt vil have hr. Dræbye til endnu en gang – som under andenbehandlingen – at komme op og forklare os sammenhængen, hvis det er det eneste princip og det eneste grundsynspunkt, man har i denne sag: der er nogle folk på bistandshjælp, der får noget mere end nogle, der ikke er på bistandshjælp. Derfor skal bistandshjælpen sættes ned, siger hr. Dræbye. Eller hr. Dræbye siger i hvert fald, at derfor er det forsvarligt at sætte den ned. Men hvorfor er det så ikke forsvarligt at sætte den lidt længere ned, at sætte den ned under § 43-satsen? Hvorfor er det ikke forsvarligt? Hvorfor er det ikke acceptabelt? Er det bare, fordi socialministeren ikke er kommet med ideen? Så vil jeg da godt på socialministerens vegne love, at hvis det er den eneste forklaring, så kommer den, og det går stærkt, for vi har en socialminister, som ikke ville have noget imod at spare 100 mill. kr. til, hvis det er den eneste indvending, det radikale venstre har.

Med hensyn til varighedsbegrænsningens virkninger hørte jeg godt, at hr. Dræbye endnu en gang var oppe at fortælle, at det ville ramme omkring 25.000 hovedpersoner eller familier, for det har socialministeriet sagt. Det er fuldstændig rigtigt, at det har socialministeriet sagt, men det bliver det jo ikke mere rigtigt af. Det, det drejer sig om, er, at man vil ramme 40.000–50.000 familier. Jeg kunne godt tænke mig at høre – og det gælder ikke alene hr. Dræbye, det gælder socialministeren, og det gælder samtlige ordførere – om der i denne sag findes én eneste ordfører, som vil komme herop og nævne navnet på én eneste kommune, hvor bistandslovens § 28 bliver overholdt. Det er vigtigt. Jeg vil godt høre, om der er én ordfører, som vil komme op og nævne navnet på én kommune, hvor man overholder bistandslovens § 28. Hvorfor er det så vigtigt? Det er det, fordi både socialministeren og såmænd også hr. Dræbye og det radikale venstre begynder at fortælle os, at selvfølgelig kan man sætte folk ned i bistandshjælp efter 9 måneder, hvis de har været på forbigående hjælp i en sammenhængende periode. Selvfølgelig kan man

[Tinning]

sætte dem ned på en lavere sats, men alligevel blive ved med at lave opfyldningsarbejde og revalideringsarbejde, som man altid har gjort. Man kan efter 3 måneder snakke med dem om, hvordan det går, og hvordan de ser på fremtiden, og hvad der skal komme ud af det, og man kan i øvrigt lave alt muligt vejledende og opsøgende arbejde. Det har vi fået at vide på tryk af socialministeren, mundtligt af hr. Dræbye, for det står i bilstandsloven. Det er det eneste, vi ved. Grunden til, at det ikke rammer særlig hårdt, siger hr. Dræbye, er, at det står i bilstandsloven at det må det ikke. Socialministeren tror i sine store øjeblikke, at det, der står i bilstandsloven, også svarer til det, der foregår i virkeligheden, og man kunne fristes til at tro, at hr. Dræbye har det på samme måde. Altså vil jeg godt vide: hvor overholder man bilstandslovens § 28? Hvor kommer man med alle de tilbud om vejledende og opsøgende arbejde, man skal komme med?

Hvis det er sådan, at bilstandslovens § 28 ikke bliver overholdt, vil der jo ske det, som også hr. Agerschou var inde på, at det her bliver langt, langt værre, når det bliver ført ud i livet, end det ville være blevet med socialministerens forslag, og det er godt nok uhyggeligt, for de ligger langt ude i forvejen. Det, socialministeren ville, var at sige: folk skal over på § 43 efter de 9 måneder. Man kunne dog forvente noget opfølgingsarbejde, nogle revalideringsforsøg. Der er ganske vist ikke noget at revalidere til, men man kunne dog forvente det.

Nu siger det radikale venstre: blæse være med det, folk skal bare blive på § 37. Det skulle undre mig meget, om ikke der i en række kommuner vil ske det, at man siger: ja men folk går på en lav sats efter 9 måneder, uanset om vi hjælper dem eller ikke hjælper dem. Hr. Dræbye ved udmærket godt, at der findes ret mange kommuner i dette land, der fører socialpolitik på præcis det samme grundlag som den siddende socialminister, nemlig med ét eneste redskab: en regnemaskine. Kan vi spare, så skal der spares, og så er det godt nok, og så skal det nok virke. Sådan vil kommunerne også gøre, og så har vi sat ikke 25.000, men 40.000 familier hen i et hjørne, hvor de kan sidde på § 37, stk. 4 – kommer det til at hedde – fra nu af, og til de skal pensioneres; det bliver virkningen – måske ikke 40.000, måske kun 30.000, det kan

da godt være, det kan jeg nu ikke se er meget bedre.

Jeg skal selvfølgelig sige, at vi stemmer imod det ændringsforslag, der foreligger, og jeg skal også sige, at jeg med vilje har ventet med mine bemærkninger om lovforslaget som helhed til efter afstemningen.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti vil stemme for socialministerens ændringsforslag. Vi tror, at ved at bestemmelsen om varig hjælp føres ind i § 37, pointeres det meget stærkt, at klienterne fortsat har adgang til og kommunerne pligt til at sørge for revalidering og uddannelse og rådgivning.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-3
vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Forhandling

Tinning (VS):

Når jeg vil gøre nogle få bemærkninger, hænger det først og fremmest sammen med, at det radikale venstre og børnefamilierne efterhånden er gået hen og blevet en myte. Jeg synes, der er grund til at pege på, hvad vedtagelsen af det her lovforslag, som jo kommer om lidt, betyder; det er jo en vedtagelse, det radikale venstre står bag.

Det betyder for det første, at hvis man har børn eller unge på fritidshjem, så stiger priserne med 40 pct. Bang – sådan! Ikke noget med undtagelser og sådan noget, det sker bare. Det er den ene ting, der sker. Den anden ting, der sker, er, at de 200.000 eller lidt flere familier, som i dag er på bilstandshjælp, alle sammen får nedsat underholdshjælpen fra 90 pct. af folkepensionens grundbeløb til 80 pct. Det er noget, der svarer til omkring 250 kr. om ugen. Det sker også. Hr. Dræbye og det radikale venstre i øvrigt ved udmærket godt, at der blandt disse over 200.000 familier findes bunker af børnefamilier, som

[Tinning]

i forvejen hører til de mest pressede, de mest udsatte familier.

Jeg vil godt sige endnu en gang til det radikale venstre: vi ved, at man ikke gør det her, fordi man skal spare; det siger hr. Dræbye i hvert fald. Vi ved også, at man ikke gør det her, fordi man tror, at man kan motivere folk til at komme i arbejde og sådan noget – den naive forestilling, socialministeren har. Man gør det kun, fordi man finder det acceptabelt og forsvarligt. Så er det, jeg må spørge én gang til: hvem er de her ændringer forsvarlige for? Hvem er de acceptable for? Er det de børnefamilier, der i forvejen er på bistandshjælp, og som nu skal have forringet deres levevilkår yderligere, som skal finde det her acceptabelt? Er det de børnefamilier, som i forvejen er pressede, eller dem, der har børn på fritidshjem, som skal synes, at det her bare er forsvarligt, eller hvad er det?

Jeg kunne stadig væk godt tænke mig at få svar fra det radikale venstre, hvis det eneste, man har at fremføre, er en afdæmpet udgave af den hetz, vi har hørt fra statsministeren, fra det konservative folkeparti – socialministeren har også bakket den op – hetzen mod bistandsmodtagere, som går ud på at antyde, at der er nogle, der får en skrækkelig bunke penge, mens der er andre, der må leve for meget mindre. Hvis det eneste, man har, er en lidt afdæmpet udgave af den hetz, ja men hvorfor går man så ikke til den og siger: det, det handler om, er, at man ikke bør kunne få mere i bistandshjælp end det, de mennesker, socialministeren kalder almindelige lønmodtagere eller almindelige mennesker, har, eller hvad nu det rigtige tal er? Altså noget med, at det ikke kan nytte noget, det niveau ligger for højt. Det er, så vidt jeg ved, det eneste synspunkt, der har været indtil nu, at folk ikke må kunne få for meget, for så er der nogle, der bliver misundelige, eller måske ligger der alligevel en lille snert af, at man mener, at hvis folk kan, så går de jo bare på bistanden i stedet for at få et arbejde eller lave noget fornuftigt. Jeg ved det ikke, men jeg vil godt have det at vide.

Det kan ikke nytte noget, at det radikale venstre bare siger: vi går med til det her, fordi det er acceptabelt. Det radikale venstre må forklare, hvorfor man kan gå med til præcis det her og ikke en nedskæring, der gik et skridt videre i retning af at sikre, at folk fik endnu mindre, for man vil i lang tid

kunne sige, at der skam er nogle, der må leve for endnu mindre end dem på bistandshjælp.

Agerschou (SF):

I forbindelse med forhandlingerne omkring ændringsforslaget stillede jeg et spørgsmål til socialministeren, som jeg ikke fik svar på, og som jeg gerne vil gentage her: mener socialministeren, at ændringerne af § 37 har medført en forenkling af bistandsloven eller en komplicering af bistandsloven? Det vil jeg gerne have et kompetent svar på.

SF kan naturligvis ikke støtte et lovforslag som dette, der helt ensidigt rammer de familier, der i forvejen er hårdest ramt af den økonomiske krise. At mange flere familier i de sidste 4-5 år er kommet på kontanthjælp, er ikke de pågældende familiers egen skyld. De fleste af disse familier har kun ét eneste problem, nemlig at de ikke kan skaffe sig arbejde. Det, man er i færd med nu med det radikale venstres hjælp, er en yderligere klientgørelse af de pågældende familier. Det håber jeg at de radikale er klar over. Det, der også er tale om, er, at de velbærgede grupper i samfundet er i gang med at føre en økonomisk krig mod de økonomisk svageste grupper, og her kan vi konstatere, at det radikale venstre også har valgt side. Det er rart for en gangs skyld at blive fuldstændig skråsikker på, hvor vi har det radikale venstre.

Jeg vil godt udvide hr. Tinnings spørgsmål til det radikale venstre. Forleden dag kunne man læse i dagspressen, at en kontorchef i Kommunernes Landsforening udtalte, at besparelsen på kontanthjælpen rent faktisk var væk som følge af den stigende arbejdsløshed, man forventede i 1983 på grund af regeringens øvrige politik. Besparelsen er altså rent faktisk væk. Så siger hr. Dræbye, at en af begrundelserne for varighedsbegrænsningen og for at sænke kontanthjælpen er, at der er flere kommuner, der i forvejen har sat folk ned på det lave niveau. Det er hr. Dræbyes argumentation. Derfor vil jeg spørge hr. Dræbye, da der jo også er kommuner, der benytter sultecirkulærets sats: når det nu her i løbet af 1983 viser sig, at den forudsatte sparede kontanthjælp ikke eksisterer, betyder det så, at de radikale vil være villige til at gennemføre en endnu lavere generel sats, der kunne gå helt ned til sultecirkulærets niveau? Det vil vi gerne have et svar på.

Dræbye (RV):

Hr. Tinning har jo en levende fantasi, i hvert fald når han skal beskrive det radikale venstres politik. Jeg kan stort set ikke vedkende mig noget af den beskrivelse af vores synspunkter, som hr. Tinning gav her for et øjeblik siden, og jeg vil understrege det med et enkelt eksempel, som meget godt illustrerer, hvordan hr. Tinning argumenterer.

Jeg tror nok, det er et ordret citat, når jeg nu siger, at hr. Tinning om fritidshjemstaksterne siger, at de »bang – sådan!« forøges med 40 pct. Jeg må fortolke ordene »bang – sådan!« således, at det er fra 1. januar 1983 eller i hvert fald umiddelbart derefter. Hele billedsproget i hr. Tinnings argumentation går ud på, at det er noget, der sker i morgen, »bang – sådan!«. Hvad er realiteten? Den er, at fritidshjemstaksterne stiger med 10 pct. pr. 1. januar 1983 og med 10 pct. pr. 1. januar 1984. Det kan i hvert fald ikke, selv med megen tålmodighed over for sprogbrogen, blive til, at der sker en »bang – sådan!«-forøgelse af fritidshjemstaksterne med 40 pct.

Jeg skal gøre en enkelt yderligere bemærkning til hr. Tinning, som harcelerede over det radikale venstres forhold til børnefamilierne. Det meste af den besparelseslovgivning, folketinget gennemfører, rammer jo generelt alle familier, og det er for så vidt ligesådan med ændringerne af bistanndslovens kontant-hjælpsbestemmelser: det rammer enlige, det rammer børnefamilier, det rammer alle. Det radikale venstre har i modsætning til, hvad hr. Tinning sagde for et øjeblik siden, vedkendt sig, at der skal besparelser til, og også vedkendt sig, at forsvarlige besparelser på socialområdet er nødvendige; ellers stemte vi ikke for den lovgivning, som gennemføres bl.a. med henblik på at give besparelser. Det, vi har understreget, er, at vi har sat en grænse for, hvor ensidigt og klart man skal ramme børnefamilierne, og det er netop det lovforslag, vi behandler her, et udtryk for. Vi har sikret, at den meget store ændring af børnefamiliernes økonomiske vilkår, som var udtrykt i regeringens forslag om et forbud mod kommunale tilskud til nedsættelse af daginstitutionstaksterne, er forsvundet. Det er en besparelse, som socialministeren opgjorde til 176 mill. kr., og som er – hvis jeg nu skal citere hr. Tinning – »bang – sådan!« væk med vedtagelsen af dette lovforslag.

Jeg skal til hr. Agerschou sige, at jeg har understreget én gang, at vi vurderer begrebet forsvarlige besparelser på alle områder, også på det sociale område, og at det er helt utænkeligt – selv om jeg måske ikke behøvede at svare på hr. Agerschous vitser – at det radikale venstre kan gå ind for en fast ydelse i lighed med sultecirkulærets. Jeg skal understrege over for hr. Agerschou, at der ikke er tale om overgang til en fast ydelse. Der er tale om et beløbsloft, der for familier med store nødvendige boligudgifter kan forøges med et tillæg for netop denne boligudgift.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg skal takke hr. Dræbye for komplimenten til min fantasi og samtidig beklage, at den slet, slet, slet ikke strækker til, når det drejer sig om at forstå det radikale venstres politik, specielt ikke det radikale venstres socialpolitik.

Hr. Dræbye har ret i én ting, nemlig at fritidshjemstaksterne ikke stiger på én gang, og at det derfor også kunne være forkert, når jeg sagde »bang – sådan!«. Måske skulle jeg have sagt »bang, bang, bang, bang – sådan!«, for det er over 4 gange, det sker. Det er rigtigt.

Men stadig væk kunne jeg godt tænke mig at få hr. Dræbye til at forklare sig. Vi gør ikke det her, siger hr. Dræbye, fordi vi vil spare. Vi gør ikke det her, fordi vi vil motivere folk til at gå i arbejde. Ja men, hr. Dræbye, hvorfor gør det radikale venstre det så? Det savner vi stadig væk et svar på.

Det er da meget rart at vide, at man ikke vil gå ind for, at alle skal leve af sultecirkulærets takst. Men vi fik ikke noget at vide om, hvad det radikale venstre vil gøre, når det går således, som hr. Agerschou var inde på, at besparelserne på kontanthjælpen udebliver. Det er ikke specielt usandsynligt, at vi har en socialminister, som kommer og vrider hænder: nu er det ved at gå helt agurk, nu må vi gøre noget. Det radikale venstre er nødt til, i hvert fald med den argumentation, man anvender i dag, at sige, at så må vi kigge på det igen og så må vi skære igen, for det radikale venstre har kun én ting at sige, og det er: i det her land findes der folk, der får mere i bistanndshjælp, end andre folk må leve af. Sådan vil det også være om et halvt

[Tinning]

år, sådan vil det også være om et helt år. Og så skal der altså skæres, hvis ikke hr. Dræbye har noget andet at foreslå.

Og så er der det sædvanlige, at når man i det radikale venstre skal forklare, hvorfor man går med til noget, så stiller man sig op og holder et langt foredrag om alt det, man ikke går med til. Ja men det radikale venstre er i en position, hvor det kan være med til at bestemme, og hvor det reelt bestemmer, hvad der skal gennemføres af alt det rableri, regeringen kommer med, og hvad der ikke skal gennemføres. Vi så det i forbindelse med et af de tidligere sociallovsforslag, hvor regeringen kom og sagde, at hvis folk kommer ud for en arbejdsulykke, så skal de selv betale det. Så fik vi den med, at nu havde man forhandlet sig frem til, at det skulle folk alligevel ikke. Nej, det var jo det rene, rablende vanvid, så hvorfor skulle folk det? Og her drejer det sig om, at regeringen har fundet ud af, at nu skal folk til at betale en utrolig bunke flere penge for daginstitutioner. Så siger hr. Dræbye: det har vi været med til at forhindre. Glimrende, glimrende! Det har vi også, og det vil vi også godt stå ved.

Realiteten i disse ting er, at det radikale venstre går med til stigningen på fritidshjemstaksterne, går med til sænkningen af underholdshjælpen for over 200.000 personer på bistandshjælp, går med til varighedsbegrænsningen, så man får flyttet 40.000-45.000 over på den varige hjælpesats. Det er det, det handler om, det går man med til. Det, jeg godt vil vide, er, hvorfor man går med til det. Jeg vil ikke vide, hvorfor man ikke går med til noget andet.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Jeg behøver måske ikke at understrege over for hr. Tinning, at det radikale venstre er med til at bestemme, men ikke er dem, der bestemmer. Når vi er med til at bestemme, så er det et udtryk for en markant forskel mellem vores og hr. Tinnings parti, idet vi ikke mener, at vi kun kan føre politik ved at argumentere for vores rene hænder fra folketingets talerstol. Det at være med har både sine fordele og sine omkostninger, og jeg har ærligt og redeligt redegjort for fordelene og omkostningerne ved den politik, vi har lagt frem. Jeg må beklage – selv om det havde

været ønskeligt – at det radikale venstres 9 mandater ikke er enebestemmende med hensyn til det, der vedtages i folketinget.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg skal ikke gøre meget mere ud af det. Hr. Dræbye ved udmærket godt, at hvis det radikale venstre sagde: nej, vi accepterer ikke en varighedsbegrænsning, hvis det radikale venstre sagde: nej, vi accepterer ikke en ned-sættelse af hjælpen til de over 200.000 familier på bistandshjælpen, hvis det radikale venstre sagde: nej, vi accepterer ikke stigningerne på fritidshjemstaksterne, så kom ikke nogen af de ting. Det er det, det drejer sig om. Nu har man altså sagt, at det er helt i orden, det er acceptabelt; det er nødvendigt, det er forståeligt. Plidder-plidder!

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Jeg vil gerne efterlyse et lidt mere konkret svar fra det radikale venstre.

Som jeg sagde i et af mine tidligere indlæg, er der en kontorchef i Kommunernes Landsforening, der har udtalt til pressen, at besparelsen på kontanthjælpen er væk, den er forsvundet, den kommer ikke i 1983, idet man regner med, at der sker en forøgelse af antallet af kontanthjælpsmodtagere i 1983. Den er forsvundet. Som hr. Tinning meget rigtigt var inde på det, vil jeg tro, at socialministeren i løbet af det næste halve år kommer håndterende og forsøger at skaffe sig et nyt flertal for at skære kontanthjælpen yderligere ned. Hvor har vi så det radikale venstre? Hvor er det henne, når socialministeren kommer i løbet af det næste halve år? Vil det radikale venstre være med til at skære kontanthjælpen yderligere ned?

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Jeg behøver vist ikke at gøre meget ud af at forklare hr. Agerschou, at det, det radikale venstre gør, er, at man deltager i behandlingen af lovgivningen og selv tager initiativer. Vi vil ikke acceptere, at der sker et skred i den sociale standard. Vi mener, at der her sker en udligning af en social standard, ikke at der sker noget skred. Det vil vi fastholde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 70 stemmer mod 65.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 70:

Forslag til lov om ændring af de kommunale styrelseslove. (Ægtefælleinhabilitet m.v.).
(Fremsat 24/11 82).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Henning Rasmussen (S):

De kommunale råd har i de senere år i flere og flere tilfælde måttet beskæftige sig med problemet generel inhabilitet, har altså skullet tage stilling til, om et medlem af rådet måtte være udelukket fra at være medlem af et bestemt udvalg. Der er flere årsager til denne udvikling: decentralisering, der lægger flere planlægningsopgaver og konkrete beslutninger ud til lokal afgørelse, en stigende sagsmængde i øvrigt, betydelig større opmærksomhed end tidligere med hensyn til forhold, der kan give anledning til kritik af uvildigheden i de lokale afgørelser – for bare at nævne nogle af de sandsynlige grunde til stigningen i antallet.

Tilsynsrådene og indenrigsministeriet har derfor i stærkt stigende grad måttet tage stilling i klagesager inden for dette område, udtalt sig vejledende i konkrete sager og søgt at tolke retsgrundsætninger og lovbestemmelser på dette meget komplicerede område, alt sammen for at sikre bedst muligt, at afgørelserne, både de administrative og de politiske, i de kommunale råd træffes uden indflydelse fra uvedkommende hensyn, så tilliden i befolkningen til afgørelsernes korrekthed fortsat kan være til stede. Udviklingen har også medført, at folketinget har følt det nødvendigt at præcisere nogle af reglerne ved lov-

givning, senest i folketingsåret 1976-77, hvor der blev fastsat temmelig detaljerede regler for, hvem der ikke kunne være medlemmer af økonomiudvalget.

I forbindelse med konstitueringerne efter kommunevalget i 1981 blev diskussionen ganske naturligt aktuel igen, men denne gang især koncentreret om grænserne for ægtefællers og samlevendes muligheder for at være medlemmer af et udvalg, inden for hvis område deres partner er ansat. Indenrigsministeriet måtte her til hjælp i de lokale afgørelser præcisere, hvordan man måtte forstå det eksisterende retsgrundlag i form af lovgivning, hensynet til forvaltningsretlige grundsætninger og de almene retsgrundsætninger.

Det var imidlertid meget klart, at det var nødvendigt og rigtigt med en ny lovgivning, der kunne bringe de mere og mere urimelige resultater af den hidtidige lovgivning og retsopfattelse til ophør. Den daværende regering traf derfor principbeslutning om at søge en ændring gennemført ved lovgivning i denne samling efter forudgående drøftelser med de kommunale organisationer og i folketingets kommunaludvalg. Disse drøftelser var aftalt, kommunaludvalget var endog for længst indkaldt og lovforberedelsen begyndt, da regeringsskiftet kom.

Det foreliggende forslag løser nogenlunde klart det problem, som har været mest fremme i debatten, nemlig den uødvendigt store begrænsning i bl. a. ægtefællers mulighed for at deltage i netop den del af det kommunale arbejde, som de særligt interesserer sig for.

Socialdemokratiet kan derfor principielt tilslutte sig lovforslaget, men vi vil under udvalgsarbejdet nærmere vurdere, om de afgrænsninger af inhabiliteten, man peger på i bemærkningerne, er de helt rigtige. Vi skal i folketinget være opmærksomme på, at meget udtømmende bemærkninger let medfører, at loven og dens bemærkninger binder mere, end man måske allerede om nogle år kan være tjent med. Udviklingen går jo videre, forholdene forandrer sig, og vi skal nødig fortsætte med hyppige ændringer af lovgivningen på dette område.

Karen Højte Jensen (KF):

Vi har i de senere måneder oplevet nye, strenge tolkninger af de generelle inhabilitetsregler, således at en række folkevalgte er